

STUDIUL PRIVIND OPORTUNITĂȚILE ȘI MECANISMELE DE EVALUARE, PLANIFICARE ȘI CONTRACTARE DE CĂTRE ADMINISTRAȚIA PUBLICĂ DE NIVELUL I ȘI II A SERVICIILOR DE TINERET NECESARE LOCALITĂȚILOR DIN RAIONUL IALOVENI

Elaborat de:

Otilia SÎRBU,

Dezvoltator de strategii și politici sociale, Expert non-profit

Oxana MIRON,

Doctor în drept, expert în politici sociale și drepturile omului

Ialoveni, 2023

1

Acest material este realizat de Asociația obștească „Eco-Răzeni” în cadrul proiectului „Capacitarea organizațiilor locale de tineret din Moldova”, implementat de Consiliul Național al Tineretului din Moldova, în parteneriat cu Consiliul Național al Tineretului din Danemarca, cu suportul financiar al New Democracy Fund.

CUPRINS

Introducere

I. Mecanisme de finanțare a serviciilor prestate de organizații necomerciale internaționale.

Practici europene de finanțare a OSC-ilor.

II. Analiza legislației și a mecanismelor existente de finanțare a programelor de tineret

III. Analiza situației de facto în localitățile din raionul Ialoveni.

Nevoile și așteptările tinerilor din raionul Ialoveni.

Oferta actuală de servicii de tineret în raionul Ialoveni.

IV. Recomandări practice pentru APL I și APL II.

Dificultăți și soluții în finanțarea programelor de tineret.

Măsuri de îmbunătățire a mecanismelor existente de finanțare a programelor de tineret.

Concluzii

Anexe

Interviuri și chestionare utilizate în studiu

Bibliografie

Abrevieri și acronime

APC – Administrația Publică Centrală

APL – Administrația Publică Locală

OSC / ONG – Organizațiile Societății Civile

MEC - Ministerul Educației și Cercetării

NEET - not in employment, education or training / tineri care nu sunt încadrați în niciun loc de muncă, nu urmează o formă de învățământ și nu participă la programe de pregătire

Conținutul materialului este responsabilitatea exclusivă a proiectului și aparține autorilor, totodată nu reflectă în mod neapărat viziunea finanțatorilor și a partenerilor proiectului.

Acest material este realizat de Asociația obștească „Eco-Răzeni” în cadrul proiectului „Capacitarea organizațiilor locale de tineret din Moldova”, implementat de Consiliul Național al Tineretului din Moldova, în parteneriat cu Consiliul Național al Tineretului din Danemarca, cu suportul financiar al New Democracy Fund.

INTRODUCERE

Scopul acestui studiu este *de a oferi informații relevante și utile autorităților publice locale (APL) pentru a îmbunătăți planificarea și furnizarea de servicii pentru tineret în comunitățile din raionul Ialoveni.*

Obiectivul principal al studiului este de a investiga oportunitățile și mecanismele de evaluare, planificare și contractare a serviciilor de tineret necesare în localitățile raionului Ialoveni. Studiul analizează legislația existentă și mecanismele de finanțare pentru programele de tineret și evaluează nevoile, resursele existente și ofertele curente de servicii pentru tineret din raion. Studiul și-a propus să ofere recomandări practice APL-urilor pentru a îmbunătăți finanțarea, planificarea și contractarea serviciilor pentru tineret și pentru a spori colaborarea dintre autoritățile publice și organizațiile neguvernamentale pentru dezvoltarea serviciilor pentru tineret.

Studiul oferă un cadru coerent și sistematic pentru crearea și finanțarea programelor de tineret, care ar putea fi finanțate din bugetul APL de nivelul I. Studiul subliniază importanța unei abordări atente și sistematice a evaluării și planificării serviciilor pentru tineret pentru a îndeplini nevoile reale ale tinerilor și generează impact pozitiv asupra comunității.

Prin intermediul acestui studiu, s-a urmărit identificarea resurselor disponibile la nivel local pentru serviciile de tineret, identificarea oportunităților de dezvoltare a serviciilor de tineret în Ialoveni, planificarea serviciilor de tineret și contractarea acestora. De asemenea, studiul oferă recomandări practice pentru APL I și APL II în vederea îmbunătățirii mecanismelor existente de finanțare a programelor de tineret și a colaborării cu organizațiile neguvernamentale pentru dezvoltarea serviciilor de tineret.

Pentru elaborarea acestui studiu, s-a realizat o selecție relevantă de reprezentanți ai autorităților publice locale, specialiști din domeniul tineretului și tineri din diferite localități ale raionului Ialoveni.

Programele de tineret vizate au inclus: activități de ocupare a timpului liber, activități de orientare profesională, activități de voluntariat și activități de participare a tinerilor la procesul decizional în cadrul propriei localități și raion.

Pentru a asigura dezvoltarea și finanțarea corespunzătoare a programelor de tineret din raionul Ialoveni, a fost important să se cunoască nevoile și așteptările tinerilor în ceea ce privește aceste servicii. Prin urmare, a fost necesară o abordare atentă și sistematică a evaluării și planificării acestor servicii, astfel încât acestea să răspundă nevoilor reale ale tinerilor și să genereze impact pozitiv asupra comunității.

Procesul și instrumentele de evaluare au inclus:

1. Definirea întrebărilor de cercetare care urmau să fie abordate prin studiu;
2. Selectarea metodelor și tehnicilor de cercetare care corespund obiectivelor și întrebărilor de cercetare, resurselor disponibile și contextului cercetării;
3. Dezvoltarea instrumentelor de cercetare, inclusiv chestionare, interviuri și analiză statistică, pentru a colecta și analiza datele relevante;
4. Analiza și interpretarea datelor pentru a identifica nevoile și preferințele tinerilor, oportunitățile existente pentru dezvoltarea și îmbunătățirea serviciilor pentru tineret, precum și mecanismele de planificare și contractare a acestora;
5. Elaborarea recomandărilor și a unui plan de acțiune pentru îmbunătățirea serviciilor pentru tineret și a mecanismelor de evaluare, planificare și contractare a acestora în raionul Ialoveni.

În concluzie, prin identificarea nevoilor și așteptărilor tinerilor, precum și a resurselor și oportunităților disponibile la nivel local, acest studiu va oferi informații relevante și utile pentru autoritățile publice locale, în vederea îmbunătățirii planificării și furnizării de servicii pentru tineret în localitățile din raionul Ialoveni.

I. MECANISME DE FINANȚARE A SERVICIILOR PRESTATE DE ORGANIZAȚII NECOMERCIALE INTERNAȚIONALE.

Practici europene de finanțare a OSC-lor

Organizațiile necomerciale au un spectru larg de surse de finanțare care sunt, în general, din surse publice și deschise, care pot include:

1. Finanțare guvernamentală: Prin intermediul unor programe guvernamentale, cum ar fi subvențiile sau granturile.
2. Finanțare din surse private: Cum ar fi finanțarea de la alte organizații non-guvernamentale (subgrantarea).
3. Finanțare prin filantropie și sponsorizare: Prin obținerea de fonduri de la companii, organizații sau persoane fizice care doresc să sprijine o cauză sau o activitate specifică.
4. Finanțare prin evenimente de strângere de fonduri: Prin organizarea de evenimente, cum ar fi târguri de caritate, concerte sau maratoane, pentru a atrage donații.
5. Finanțare prin vânzarea de produse/prestarea de servicii: Prin comercializarea de produse sau servicii, cum ar fi cărți, tricouri sau produse alimentare, servicii de consultanță, pentru a obține profit.
6. Finanțare prin voluntariat: Prin implicarea voluntarilor care lucrează fără plată pentru organizație sau prin alocarea de bani economisiți în acest fel de către proiecte specifice.

Tipurile de finanțare guvernamentală pentru organizații necomerciale, inclusiv și pe segmentul servicii de tineret, se divizează în 2 categorii principale:

- finanțarea directă: care constă în sprijin financiar alocat din bugetul public la nivel central sau local către o organizație neguvernamentală în mod direct, fiind înscris ca și cheltuială bugetară în anul financiar dat. În general fondurile prevăzute sunt redirecționate prin diverse agenții guvernamentale (ministere, fundații publice sau fonduri) sau prin diferite programe și proiecte locale.
- sprijinul financiar indirect: acesta nu include un transfer direct al banilor sau a proprietății; el reprezintă un beneficiu acordat care permite să folosească bunurile respective pentru a-și îndeplini obiectivele statutare/stabilite conform proiectelor decât pentru a acoperi alte obligații financiare. Un astfel de sprijin nu va apare în bugetul public ca o cheltuială directă. Acest tip de sprijin conține avantajele fiscale (deduceri fiscale, contracte de locațiune gratuită, scutirea de TVA, etc.)

În statele europene, sprijinul guvernamental poate fi acordat fie sub forma finanțării pentru bunuri sau servicii care sunt de responsabilitatea sectorului public, fie ca sprijin programatic pentru anumite activități.

European Center for non for profit Law (ECNL)¹ a identificat de asemenea patru modele principale de cooperare între organizațiile societății civile și guvern:

- Un model corporatist (sau continental);
- Un model liberal (sau anglo-saxon);
- Un model social-democrat (sau scandinav);
- Un model emergent (sau mediteraneean și est-european).

Din perspectiva finanțării guvernamentale cele patru modele au o serie de caracteristici specifice:

- Modelul corporatist este tipic în state precum Germania, Austria, Olanda, Belgia, Luxemburg, Franța. Principalele mecanisme de finanțare în modelul corporatist sunt subsidiile și sprijinul normativ. Peste 50% dintre fondurile organizațiilor provin de la guvern, suplimentate de alocări de la bugetele locale.
- Modelul social-democrat se întâlnește în țările nordice (Suedia, Danemarca, Norvegia, Finlanda). Sursele de finanțare guvernamentale sunt și ele mai reduse (de exemplu, în Suedia doar 29% din fondurile organizațiilor neguvernamentale provin din surse publice). În acest model predomină ca și mecanisme de finanțare granturile și contractarea.
- Modelul liberal este specific țărilor anglo-saxone (Marea Britanie, Irlanda). La baza relațiilor dintre guvern și organizații se află înțelegeri de tip contractual. ONG-urile nu sunt îndreptățite legal în mod direct să beneficieze de finanțare de la guvern. În schimb, serviciile pe care guvernul dorește să le externalizeze sunt scoase la licitație și cea mai bună ofertă câștigă. ONG-urile intră în competiție cu actori din mediul privat.
- Modelul emergent este caracteristic țărilor mediteraniene (Spania, Italia, Portugalia, Grecia) și celor din Europa de Est. Ca mod de finanțare predomină subvențiile și granturile.²

Forme de finanțare guvernamentală directă în Europa

a. Subvenții

Subvențiile sunt finanțări guvernamentale care oferă sprijin general activităților societății civile și nu sunt legate de un proiect specific. Ele pot fi folosite pentru a acoperi costurile

¹ Comparative approaches to public funding for CSOS, ECNL, 2021, <https://ecnl.org/sites/default/files/2023-02/Comparative%20approaches%20to%20public%20funding%20for%20CSOs.pdf>

² Analiza Mecanismelor de finanțare directă de la bugetul de stat pentru organizații neguvernamentale în România, p.9 <https://www.fdsc.ro/documente/15.pdf>

operaționale precum și implementarea unui proiect specific și servesc deci ca un sprijin general pentru organizațiile neguvernamentale.

Ca o formă de sprijin bugetar, subvențiile pot fi furnizate din bugetele centrale, de obicei pe baza legii. Ele pot de asemenea fi oferite prin deciziile administrative ale autorităților publice. Subvențiile sunt de obicei determinate printr-un proces centralizat dar pot fi alocate și distribuite de către ministere separate (România, Bulgaria, Croația, Ungaria). Instituția care distribuie subvenții, în mod obișnuit supravezează și cheltuirea lor.

b. Granturi

Granturile sunt folosite în general nu pentru a acoperi costurile operaționale, ci mai degrabă dedicate implementării unor proiecte specifice care reflectă obiectivele guvernamentale programatice și prin urmare sunt considerate a fi de valoare publică. Costurile centrale pot fi susținute prin granturi - ca în Ungaria, unde noul Fond Civil Național oferă granturi pentru costuri operaționale, cu scopul explicit de a întări sectorul neguvernamental.

În Danemarca, organizațiile voluntare pot primi așa numite "granturi de bază", destinate nu finanțării unui proiect specific ci mai degrabă distribuite în baza unor criterii obiective precum scopul, venitul și fondurile care se auto generează.

Ele pot finanța furnizarea de servicii sociale (Germania, Croația și Marea Britanie) sau implementarea unor programe care rezultă din asumarea obligațiilor țării de a oferi sprijin internațional pentru dezvoltare (Suedia, Danemarca, Germania).

Granturile pot proveni din buget (central sau local) sau din fonduri speciale formate din venituri care își au originea în surse financiare alternative: profituri ale loteriei, taxe, etc.

c. Achiziții publice

Achizițiile reprezintă activitatea de cumpărare de către autorități publice a unor bunuri și servicii furnizare de organizații neguvernamentale. De obicei mecanismul legislativ pentru achizițiile publice este stabilit pentru toți participanții potențiali, inclusiv entitățile de afaceri și organizațiile neguvernamentale.

d. Sprijin normativ

În Ungaria funcționează un sistem normativ de furnizare a serviciilor sociale în care orice entitate care furnizează un serviciu care ar trebui să fie sarcina guvernului (inclusiv educație, sănătate și servicii sociale și alte servicii de asistență socială), dacă acea entitate satisface anumite criterii, va obține sprijinul guvernamental pe baza numărului de clienți pe care îi servește. Acest sprijin guvernamental este calculat pe cap de locuitor și este numit „sprijin normativ”. Furnizorul de servicii va obține sprijinul indiferent dacă este o autoritate publică locală, o organizație neguvernamentală sau o companie privată. Autoritățile locale acoperă de

obicei numai costurile operaționale, ceea ce înseamnă că organizațiile neguvernamentale trebuie să strângă fonduri pentru a rămâne competitive.

Sprijinul financiar normativ pentru mediul asociativ suportă anumite similități cu sistemul de achiziții al serviciilor sociale.

e. Cupoane valorice (vouchere)

Folosirea de cupoane valorice reflectă tendința către modernizare și mecanisme orientate către piața în furnizarea de servicii publice. Aceasta a avut mai ales succes în țările scandinave. În cadrul acestui sistem, municipalitatea oferă tuturor cetățenilor cupoane valorice pentru serviciile care se află între responsabilitățile municipalității, și apoi cetățenii își aleg furnizorul. Astfel de cupoane valorice elimină disputa privind care este cel mai bun furnizor de servicii prin întărirea rolului cetățenilor și prin a le da lor responsabilitatea de a selecta furnizori de servicii.

Sistemele de bonuri valorice sunt relevante – și au fost introduse – în educație, bunăstare socială și alte servicii individuale în Suedia.

Un exemplu de bună practică este municipalitatea Täby din zona Stockholm, unde o combinație de succes de contractare competitivă și sistem de bonuri valorice sub mottoul “cel mai bun serviciu este unul singur, cel pe care cineva îl alege el însuși” pare a produce rezultate excelente. Aceste bonuri valorice acoperă protecția copilului, educația și serviciile la domiciliu pentru persoanele vârstnice. Aceasta înseamnă de exemplu, ca un centru de zi sau o școală primește o sumă fixă pentru fiecare copil înrolat (similar cu sistemul normativ).

Mecanisme de finanțare inovative / alternative

Organizațiile din Europa Centrală și de Est au încercat în ultimii ani să propună și să introducă o serie de mecanisme noi de finanțare a activităților lor din fonduri publice care să le garanteze atât independență cât și sustenabilitate financiară. Principiul de bază al acestor inițiative este acela că Guvernul trebuie să pună la dispoziție un anumit volum de fonduri dezvoltării sectorului și să externalizeze decizia asupra selectării beneficiarilor acestor fonduri. Este un mecanism simplu prin care guvernul renunța la controlul asupra unei anumite părți a fondurilor publice și lasă pe contribuabilii sau organizațiile neguvernamentale să decidă în mod direct alocarea acestor fonduri.

Exemple de astfel de mecanisme includ Legea 2% (introdusă mai întâi în Ungaria și apoi în alte țări din Europa Centrală și de Est, inclusiv în România și Republica Moldova), crearea de fonduri private folosind venituri realizate din privatizări (modelul din Cehia), contribuții egale ale autorității centrale la resurse colectate de către fundațiile comunitare (un model discutat în Letonia) sau un fond național independent condus de reprezentanți aleși ai organizațiilor neguvernamentale (ca în Ungaria) sau semi-independent (în Croația).

Exemple de finanțări pentru serviciile de tineret

Aceast material este realizat de Asociația obștească „Eco-Răzeni” în cadrul proiectului „Capacitatea organizațiilor locale de tineret din Moldova”, implementat de Consiliul Național al Tineretului din Moldova, în parteneriat cu Consiliul Național al Tineretului din Danemarca, cu suportul financiar al New Democracy Fund.

În Republica Cehă, Ministerul Educației, Tineretului și Sportului a alocat un total de 2.36.000.000 CZK (aproximativ 9.307.190 EUR) pentru programe de lucru cu copiii și tinerii. Solicitanții eligibili sunt asociații, instituții private, societăți de interes public și organizații religioase care au fost constituite să lucreze cu copiii și tinerii. Finanțarea a fost asigurată prin intermediul Bugetului de stat. Bugetul este prevăzut pentru activități pe termen lung adresate unui număr de copii și tineri, activități privind dezvoltarea, extinderea și calitatea programelor implementate de aceste ONG-uri. Beneficiarii de granturi trebuie să fie recunoscuți de Minister ca ONG-uri și sunt capabili să cheltuiască până la 35% din finanțarea proiectului pentru costuri administrative. Minimul sumei de finanțare care urmează să fie furnizată în cadrul acestei finanțări este de 100.000 CZK per solicitant (aprox. 3.940 EUR). Proiectelor regionale se pot acorda o sumă maximă de 250, 000 CZK (aproximativ 9.850 EUR), în timp ce proiectele la nivel național pot depăși acest prag.

În Marea Britanie, Departamentul pentru Digital, Cultură, Media și Sport și Oficiul pentru suportul societății civile au înființat Fondul de sprijin pentru tineret COVID -19, care a oferit finanțare pentru organizațiile naționale de tineret afectate de pandemia Covid-19. Finanțarea a fost de total de 19,3 milioane de euro (16,5 milioane GBP) pentru a sprijini cluburile de tineret, grupuri de tineri. Această sumă a fost divizată între 540 de organizații locale și 11 organizații naționale de tineret.

În Bulgaria, Ministerul Tineretului și Sportului în 2021 a dedicat peste 30 de milioane EUR pentru OSC-uri. Această sumă acoperă în mare măsură sprijinul statului pentru sport federații și cluburi sportive, dar o parte din aceasta este destinată finanțării proiectelor OSC-urilor de tineret. Anual, Ministerul asigură finanțare pentru inițiativele și diferite campanii ale tineretului.

II. ANALIZA LEGISLAȚIEI ȘI A MECANISMELOR EXISTENTE DE FINANȚARE A PROGRAMELOR DE TINERET

Autoritățile administrației publice locale și organizațiile societății civile din raionul Ialoveni sunt ghidate de cadrul normativ și metodologic în domeniul politicilor de tineret pentru a dezvolta politici eficiente care să ofere tinerilor din localitățile raionului Ialoveni mecanisme accesibile și durabile de participare la procesul decizional și la buna guvernare, la nivel local și raional. Educația tinerilor în spiritul democrației participative, îmbunătățirea comunicării dintre structurile reprezentative ale tinerilor și factorii de decizie, precum și crearea unui context favorabil pentru implicarea lor în procesul democratic, vor facilita dezvoltarea personală a tinerilor pentru a deveni membri de încredere și actori valoroși ai societății.

Călăuzindu-ne de instrumentele de politică integrată ale Uniunii Europene: „Carta Albă a Comisiei Europene „Un nou elan pentru tineretul european”, „Pactul European pentru Tineret”, „Carta Europeană privind Participarea Tinerilor la Viață Locală și Regională” a Consiliului Europei, precum și Strategia Uniunii Europene pentru Tineret 2019-2027: implicarea, conectarea și responsabilizarea tinerilor, Strategia sectorului tineret 2030: asimilarea valorilor Consiliului Europei de către tineri, ne convingem că aceste documente consfințesc puterea cetățenească a tinerilor și consolidează pilonii de bază ai participării la viață publică:

- formarea și informarea tinerilor pentru participare;
- promovarea tinerilor și a organizațiilor de tineret prin tehnologiile de informare și comunicare;
- încurajarea activităților de voluntariat;
- sprijinirea proiectelor și inițiativelor tinerilor prin acordarea suportului necesar.

Alocațiile de stat/subvențiile reprezintă finanțări acordate OSC-ilor sub forma unor transferuri din bugetul de stat pentru susținerea anumitor categorii ale populației, conform prevederilor legislației în vigoare. Legea nr. 359 din 22.12.2022 bugetul de stat pentru anul 2023 prevede în art. 3 că ”în bugetul de stat se aprobă alocații pentru: c) susținerea programului de granturi pentru inițiativele tinerilor la nivel local – în sumă de 1500,0 mii de lei. Repartizarea acestor alocații se va efectua în modul stabilit de Guvern;”³

Granturile pentru proiecte sunt o formă de finanțare nerambursabilă oferită de autoritățile administrației publice centrale și locale pentru programe, proiecte sau activități în conformitate cu prioritățile stabilite de acestea. Aceste granturi sunt acordate pe baza concursurilor organizate de instituțiile finanțatoare. De asemenea, prin Hotărâre de Guvern, se alocă fonduri din bugetul

³ <https://mf.gov.md/ro/content/bugetul-de-stat-2023-0>, Legea bugetului statului pentru anul 2023

de stat pentru susținerea programelor raionale/municipale de granturi pentru inițiativele tinerilor la nivel local. În ciuda faptului că legislația permite finanțarea directă a OSC de către instituțiile APC și APL⁴, cadrul normativ actual este sumar și necesită îmbunătățiri pentru a spori eficacitatea finanțării și pentru a asigura o distribuție echitabilă a fondurilor. De asemenea, în ultimii 3 ani, Consiliul Raional Ialoveni nu a primit resurse financiare din această sursă de finanțare.

În anul 2022, Ministerul Educației și Cercetării a avut programe de finanțare directă pentru OSC-urile de tineret. Deși suma exactă de finanțare nu este disponibilă public, în acest an au fost câștigate 30 de proiecte. La concurs, proiectele depuse aveau un buget maxim de:

- Pentru proiectele locale: 50 000 lei.
- Pentru proiectele regionale: 200 000 lei.
- Pentru proiectele naționale: 300 000 lei.⁵

Regulamentul-cadru privind organizarea și desfășurarea Programului de granturi pentru organizațiile de tineret și a concursului național/local de proiecte pentru grupurile de inițiativă ale tinerilor stabilește misiunea, principiile, procedura de organizare și desfășurare a programului de finanțare de către autoritățile centrale și locale. Procedurile de aplicare și de desfășurare a concursului pentru OSC și pentru grupurile de inițiativă ale tinerilor. Deși Regulamentul stipulează organizarea a două proceduri distincte de selectare a proiectelor, cu liste separate pentru documentația de proiect care trebuie depusă, criteriile de evaluare sunt aceleași pentru OSC și pentru grupurile de inițiativă (de ex. criteriul „capacitatea de realizare și experiența organizației”). Regulamentul nu stipulează derularea procedurilor de acordare a finanțărilor pentru grupurile de inițiativă în baza acordului de colaborare. Nu este clar dacă aceasta este o finanțare directă sau autoritatea finanțatoare va achita direct serviciile de implementare a activităților din proiecte. De asemenea, lipsesc reglementările privind mecanismul de monitorizare, evaluare și raportare. Regulamentul nu stabilește o perioadă exactă pentru anunțarea concursului de finanțare, iar datele din anunțul de lansare a concursului de finanțare nu respecta termenul de 2 luni, prevăzut de Legea nr. 837, art. 331, alin. (2) ce stabilește obligativitatea publicării anunțului și a condițiilor de desfășurare a concursului cu cel puțin 2 luni înainte de data-limită pentru depunerea proiectelor.⁶

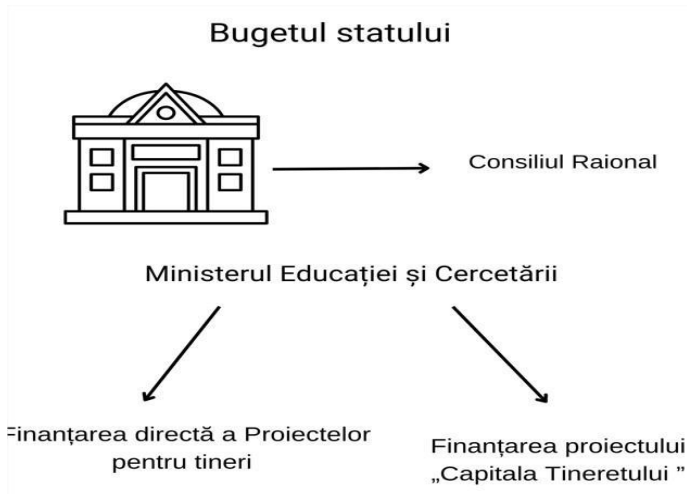
În cadrul Ministerului Educației și Cercetării există „**Programul național de asistență pentru consolidarea și dezvoltarea consiliilor raionale/municipale ale tinerilor.**” Scopul Programului

---

⁴Liliana Palihovici, Finanțarea directă a organizațiilor societății civile de către stat în Republica Moldova, Chișinău 2018

⁵ <https://mecc.gov.md/ro/content/programul-de-granturi-pentru-organizatiile-de-tineret>

⁶Liliana Palihovici, Finanțarea directă a organizațiilor societății civile de către stat în Republica Moldova, Chișinău 2018

Național de asistență pentru consolidarea și dezvoltarea Consiliilor Raionale/Municipale ale Tinerilor este acordarea suportului financiar și metodologic pentru consolidarea capacităților de organizare și funcționare ale Consiliilor Raionale/Municipale ale Tinerilor în calitate de structură reprezentativă precum și de împuternicire a tinerilor pentru asigurarea participării lor în procesele de luare a deciziilor la nivel local și regional.

Este prevăzută o componentă specială pentru cofinanțarea pro-gramelor de activitate, în care suportul financiar se acordă prin achitarea directă din bugetul Ministerului către conturile prestatorului de servicii sau bunuri, conform contractului. Această procedură de finanțare respectă Hotărârea Guvernului nr. 1213 din 27.12.2010, care aprobă măsuri de sprijin pentru activitățile destinate tineretului.

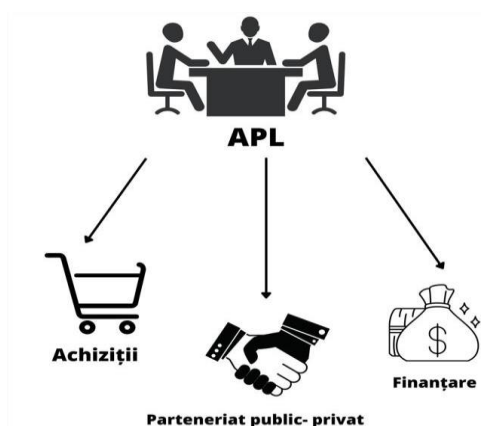
Programul „Capitala Națională a Tineretului” reprezintă o inițiativă preluată din experiența Forumului European de Tineret și presupune selectarea unei localități din Republica Moldova în cadrul căreia, pe parcursul unui an, sunt concentrate activitățile de tineret ale APL, OSC-ilor regionale și naționale, organizațiilor internaționale, precum și ale APC. Programul „Capitala Națională a Tineretului” este un alt instrument de finanțare directă a OSC-ilor de tineret de către MEC și se realizează anual, în aceleași condiții ca și programul de granturi pentru organizațiile de tineret. Suportul financiar din partea MEC este de cca 1 milion de lei.

Contractul de prestare a serviciilor reprezintă o alta formă de finanțare directă a OSC din bugetele publice, prin transferarea fondurilor în baza contractului de prestare a serviciilor sau a contractului de consultanță. În Republica Moldova serviciile OSC pot fi contractate în condițiile Legii privind achizițiile publice nr. 131 din 03.07.2015.

Legea dată se aplică contractelor de achiziții publice, cu excepția celor specificate la art. 5, a căror valoare estimată, fără taxa pe valoarea adăugată, este egală cu sau mai mare decât următoarele praguri:

c) pentru contractele de achiziții publice care au ca obiect servicii sociale și alte servicii specifice enumerate în anexa nr. 2 – 400 000 de lei. Procedura de achiziții publice presupune existența resurselor financiare suficiente pentru finanțarea serviciului contractat, această modalitate de contractare este total dependentă de sustenabilitatea instituțiilor publice

finanțatoare. Din acest motiv, foarte puține APL folosesc acest instrument pentru achiziționarea serviciilor de tineret.⁷

Parteneriatul public-privat. Legea nr. 179 din 10.07.2008 cu privire la parteneriatul public–privat stabilește principiile de bază ale parteneriatului public–privat, formele și modalitățile de realizare, procedura de inițiere și realizare a acestuia, drepturile și obligațiile partenerului public și ale partenerului privat⁸. Întrucât parteneriatul public–privat presupune participarea și contribuția comună a ambilor parteneri în scopul realizării unei activități de interes public, OSC-urile ofertante trebuie să dispună de mijloace financiare

suficiente pentru participarea și implementarea activităților și serviciilor din cadrul parteneriatului public–privat. Legislația în vigoare obligă partenerul public să stabilească în condițiile de atribuire a contractului cerințe față de garanția financiară pentru ofertă și garanția bancară de bună execuție a contractului. Chiar dacă OSC-le vin cu contribuții financiare oferite de alți parteneri, în marea majoritate a cazurilor aceste mijloace pot fi folosite doar pentru finanțarea unor activități concrete din cadrul proiectului sau contractului. Cadrul legal existent, deși permisiv pentru contractarea OSC-lor, nu este suficient dezvoltat și aplicabil pentru cazurile când în competiția de adjudecare a unui contract de parteneriat public–privat participă și o organizație necomercială.⁹

Legea nr. 436 din 28.12.2006 privind administrația publică locală¹⁰ reglementează organizarea și funcționarea autorităților administrației publice locale, pe baza principiilor autonomiei locale și descentralizării serviciilor publice. Consiliul Local dezvoltă parteneriate cu organizații necomerciale și internaționale pentru a implementa politicile locale în domeniul tineretului. Autoritățile publice locale dispun, conform prevederilor legale, de dreptul de organizare a procesului de examinare a necesităților localităților de nivelul unu și doi în privința stabilirii tipurilor de servicii de tineret, dar și elaborarea și aprobarea proiectelor și programelor de dezvoltare a serviciilor. Deși au dreptul de a organiza examinarea necesităților comunităților locale și de a elabora și aproba proiecte și programe de dezvoltare a serviciilor, APL nu dispun de

⁷ Legii privind achizițiile publice nr. 131 din 03.07.2015, https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=136277&lang=ro#

⁸ Legea nr. 179 din 10 .07.2008 cu privire la parteneriatul public–privat, https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=106753&lang=ro

⁹ Liliana Palihovici, Finanțarea directă a organizațiilor societății civile de către stat în Republica Moldova, Chișinău 2018

¹⁰ Legea nr. 436 din 28.12.2006 privind administrația publică locală, https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=17373&lang=ro

suficiente resurse financiare pentru a implica societatea civilă în rezolvarea problemelor comunităților. În plus, formele de finanțare directă nu sunt însoțite de mecanisme clare de adjudecare a resurselor destinate susținerii programelor și proiectelor, ceea ce reduce interesul OSC-urilor pentru colaborarea cu APL în dezvoltarea de proiecte comune.

III. ANALIZA SITUAȚIEI DE FACTO ÎN LOCALITĂȚILE DIN RAIONUL IALOVENI

La nivel regional, componenta de tineret nu este suficient reflectată în procesul bugetar, iar administrația publică locală demonstrează capacități limitate de a identifica corect și a aborda necesitățile tinerilor într-o manieră orientată către rezultate. Iar tinerii, în special cei cu oportunități reduse, încă au un nivel scăzut de participare civică și socială. Pe cale de consecință, tinerii au nevoie să fie plasați în centrul priorităților și eforturilor statului, societății și partenerilor de dezvoltare, pentru a le facilita deprinderea valorilor democratice bazate pe drepturile omului, realizarea potențialului creativ, participativ și inovator, astfel contribuind la dezvoltarea sectorului per ansamblu. Dezvoltarea tinerilor și participarea activă a acestora în viața comunității trebuie să reprezinte obiective prioritare pentru o dezvoltare durabilă a țării, or tinerii dețin un rol important și cu un impact pozitiv în acest sens.¹¹

Nevoile și așteptările tinerilor din raionul Ialoveni

Conform celor mai recente date statistice disponibile, în raionul Ialoveni în anul 2020, populația raionului a constituit 96.476 locuitori, dintre care estimativ sunt 37.000 de tineri. Raionul Ialoveni se confruntă cu o situație dificilă în ceea ce privește tinerii, cu un număr în scădere de absolvenți de la an la an, iar abandonul școlar apare în special în rândul copiilor din categoriile sociale defavorizate. Cauzele acestui fenomen includ intrarea tardivă pe piața muncii, mariajul timpuriu, dificultățile materiale, dezorganizarea familiei și integrarea insuficientă în colectivul și clasele de elevi. Există numeroase inițiative și programe la nivel raional și local, susținute de către APL I și APL II, dar și de către societatea civilă, care vizează facilitarea incluziunii sociale și profesionale a tinerilor și oferirea susținerii financiare a echipelor de tineri pentru lansarea și dezvoltarea de programe comunitare ori / și afacerilor care contribuie la dezvoltarea durabilă a comunității.

Studiul efectuat în rândul tinerilor din categoria NEET din localitățile raionului Ialoveni în anul 2022¹² a scos în evidență mai multe aspecte importante legate de nevoile și așteptările acestor tineri. Printre acestea, imposibilitatea angajării în câmpul muncii, în special a tinerelor din localitățile rurale, salariile mici și munca necalificată și neoficială. Conform rezultatelor studiului, tinerii sunt interesați de cursuri tematice, dar nu de încadrarea în școlile profesionale/duale, motivul fiind lipsa acestui tip de instituții de învățământ în raionul Ialoveni. Aceștia sunt atașați de rețelele sociale și nu de activități culturale sau sportive din localități.

¹¹ RAPORT DE EVALUARE EX-POST DE IMPACT a Legii nr.215/2016 cu privire la tineret, pag 4,
<https://www.parlament.md/LinkClick.aspx?fileticket=mCsEEBbh%2FjE%3D&tabid=104&language=ro-RO>

¹² Studiu privind situația și analiza necesităților tinerilor NEET din localitățile raionului Ialoveni, SÎRBU O., MIRON O., A.O. Eco-Răzeni, Ialoveni, aprilie 2022

Deși se află în imediată proximitate a mun. Chișinău, unde ar putea accesa mult mai multe oportunități educaționale și profesionale, tinerii, rămân vulnerabili în fața problemelor sociale cu care se confruntă. Lipsa unor perspective clare legate de un loc de muncă, este amplificată și de incapacitatea sistemului de educație formală de a-i pregăti în mod adecvat pentru piața muncii, angajatorii fiind nemulțumiți de faptul că potențialii salariați nu dispun de competențele necesare.

Un alt aspect important este acela că un număr mare de tineri sunt gata să se implice în activități de voluntariat și în stagii de practică pentru a fi încadrați în câmpul muncii, pentru un salariu decent. Totodată, mulți tineri sunt deschiși pentru antreprenoriat, fără a cunoaște însă bugetul necesar și riscurile și oportunitățile de dezvoltare a unei afaceri. Cu toate acestea, tinerii cu dizabilități sunt în minoritate și nu pot să se angajeze în câmpul muncii, din cauza problemelor de sănătate, lipsei ofertelor accesibile și a transportului.

În rezumat, tinerii din Ialoveni întâmpină probleme legate de lipsa oportunităților educaționale și profesionale, precum și de probleme sociale generale. Este crucial ca autoritățile locale să sprijine tinerii pentru a-i ajuta să-și găsească locuri de muncă și să se pregătească pentru acestea, pentru a contribui la dezvoltarea raionului. De asemenea, este important ca programele dezvoltate de Consiliul Raional Ialoveni să fie extinse și în localitățile rurale pentru a reduce disparitățile între tinerii din mediul rural și cei din mediul urban, mai ales cele legate de disparitățile de gen. Un factor esențial, în acest sens, este creșterea capacităților APL I de finanțare a diverselor inițiative și programe comunitare.

Oferta actuală de servicii de tineret în raionul Ialoveni

Serviciile de tineret din raionul Ialoveni au la bază atât Strategia Națională de dezvoltare a sectorului de tineret „Tineret 2030”, Programul de dezvoltare a politicilor de tineret ale raionului Ialoveni pentru anii 2022-2026, planurile de dezvoltare ale comunităților, dar și strategiile raionale și locale ale organizațiilor societății civile și ale partenerilor, aici incluzând-se și grupurile de inițiativă locale, grupurile de tineri, consiliile locale și raionale de tineret.

Programul de dezvoltare a politicilor de tineret ale raionului Ialoveni pentru anii 2022-2026 are patru priorități strategice, identificate în urma atelierelor de lucru și de planificare strategică. Aceste priorități sunt: sporirea activismului civic al tinerilor, dezvoltarea serviciilor de educație non-formală, informare și instruire pentru tineri, dezvoltarea oportunităților antreprenoriale și de angajare în rândul tinerilor, inclusiv a celor cu șanse reduse și promovarea modului sănătos de viață în rândul tinerilor și prevenirea comportamentelor riscante.

În ceea ce privește prima prioritate, sunt stabilite obiective specifice pentru a asigura îndeplinirea obiectivului general, care este de a spori activismul civic al tinerilor din raionul Ialoveni. Aceste obiective specifice includ organizarea a două runde de granturi mici pe an pentru tineri reprezentanți ai consiliilor locale de tineret, consiliilor elevilor și ai grupurilor de inițiativă civică din cele 25 de localități ale raionului, desfășurarea atelierelor de instruire pentru tineri,

17

Aceast material este realizat de Asociația obștească „Eco-Răzeni” în cadrul proiectului „Capacitatea organizațiilor locale de tineret din Moldova”, implementat de Consiliul Național al Tineretului din Moldova, în parteneriat cu Consiliul Național al Tineretului din Danemarca, cu suportul financiar al New Democracy Fund.

finanțarea și implementarea proiectelor de dezvoltare comunitară ale tinerilor din localitățile raionului și organizarea unor evenimente de premieră a celor mai active echipe de proiect, precum Gala bunelor practici „Activismul civic al tinerilor – soluția dezvoltării comunitare” și Festivalul raional al tinerilor activi.

În plus, se propune acordarea suportului necesar pentru buna organizare și desfășurare a alegerilor pentru consiliile locale de tineret prin intermediul rundelor de granturi, creșterea treptată a bugetului raional pentru tineret destinat rundelor de granturi pentru tineri și planificarea de către APL I a resurselor pentru a oferi suportul financiar consiliilor locale de tineret și grupurilor de inițiativă civică la implementarea proiectelor de dezvoltare comunitară.

Responsabilitatea pentru implementarea acestor obiective este împărțită între Consiliul Raional Ialoveni, Asociația Obștească „Eco-Răzeni” și echipa Programului raional „Fondul pentru Tineri Ialoveni”.

În perioada 2022-2026, Programul de dezvoltare a politicilor de tineret a raionului Ialoveni planifică un impact semnificativ asupra implicării tinerilor în procesul decizional local și asupra dezvoltării comunitare în general. Programul vizează tinerii cu vârste cuprinse între 14-35 de ani, inclusiv cei din categoriile defavorizate, structurile de reprezentare și de participare ale tinerilor, asociațiile obștești sau organizațiile non-guvernamentale în domeniul politicilor de tineret și actorii sociali din localitățile raionului Ialoveni.

Rezultatele scontate ale programului sunt:

- Numărul sporit de tineri activi și informați despre oportunitățile de participare la viața publică, dezvoltare personală și voluntariat prin desfășurarea rundelor de granturi mici;
- Structurile reprezentative ale tinerilor și asociațiile obștești sau organizațiile non-guvernamentale în domeniul politicilor de tineret din localitățile raionului Ialoveni aplică diverse tehnici de participare la procesul de elaborare, implementare și monitorizare a planurilor locale de acțiuni în domeniul tineretului;
- Autoritățile administrației publice din localitățile raionului Ialoveni recunosc și valorifică potențialul creator al tinerei generații în toate etapele procesului de dezvoltare comunitară;
- Circa 100 de tineri din 25 de localități ale raionului Ialoveni sunt instruiți anual în identificarea, prioritizarea și soluționarea problemelor prin elaborarea și implementarea proiectelor de dezvoltare comunitară;
- Parteneriate consolidate între structurile de reprezentare și de participare ale tinerilor cu actorii sociali din localitățile raionului;
- Bunele practici de implicare a tinerilor în dezvoltarea comunitară sunt replicate și promovate prin intermediul evenimentelor publice, cât și publicate pe paginile web din localitățile raionului;
- Bugetul pentru tineret este în creștere constantă, pentru susținerea proiectelor tinerilor realizate, inclusiv, cu suportul actorilor comunitari din localitățile raionului Ialoveni;

- Două runde de granturi mici pentru tineri desfășurate, anual, în parteneriat de administrația raionului Ialoveni cu A.O. „Eco-Răzeni” și cofinanțate de Fundația Est-Europeană din Moldova;
- Circa 30 de proiecte de dezvoltare comunitară implementate de tineri, în fiecare an.

Conform informațiilor obținute în cele 3 focus grupuri, Consiliul Raional Ialoveni alocă anual aproximativ 500.000 de lei pentru programele de tineret, iar bugetul este elaborat de un grup reprezentativ care include reprezentanți ai ONG-urilor, centrului de sănătate prietenos tinerilor, consiliilor locale ale tinerilor și tineri din echipa "Fondul pentru Tineri Ialoveni". Procesul de planificare bugetară implică mai mulți actori, inclusiv reprezentanți ai societății civile cu care Consiliul Raional are relații de parteneriat, precum Sergiu Gurău de la ONG Eco-Răzeni, Maria Bivol de la ONG Alternativa, sat Costești, Lilia Dunai de la Youth Klinik „Avante” și tineri din echipa „Fondul de Tineret Ialoveni”. Această echipă lucrează la planificarea sustenabilității proiectelor în anul următor, iar fondurile pentru programele de tineret sunt alocate în urma analizei proiectelor depuse în cadrul rundelor de granturi mici și concursul planurilor de afaceri.

De exemplu, în runda din primăvara anului 2023, Consiliul Raional Ialoveni a primit 40 de cereri de finanțare pentru proiecte din 17 localități, care vor fi finanțate prin cele trei runde anuale de granturi mici și concursul planurilor de afaceri pentru tinerii din Ialoveni. Suma alocată depinde de capacitatea de absorbție a fondurilor și implicarea tinerilor din anul precedent. Faptul că solicitările de finanțare vin înainte de planificarea bugetară facilitează estimarea cheltuielilor și definirea tipurilor de activități pentru perioada următoare. În plus, planul de activități este direct influențat de tinerii beneficiari ai programului, deoarece se adaptează la solicitările acestora.

Autoritățile locale de nivelul I sprijină activitățile de tineret care cultivă spiritul civic și îi motivează pe tineri să iasă din spațiul virtual și să socializeze în comunitate, iar sursele de finanțare alocate pentru programele de tineret sunt din surse proprii ale comunității și sunt integrate în bugetul comunității, deși, de multe ori, pe alte linii bugetare decât cheltuieli directe pentru programe de tineret. Acestea includ cheltuieli pentru sport, cultură și educație, care, indirect sunt considerate ca surse de susținerea financiară inclusiv a activităților de tineret în cadrul comunității.

Din datele obținute în cadrul discuțiilor cu APL-le reiese că planificarea activităților se face de către primărie împreună cu grupurile de tineret, care înaintează primăriei inițiative specifice. Măsurile luate pentru a asigura continuitatea programelor de tineret finanțate de APL includ organizarea unor proiecte mai mari cu impact, încurajarea tinerilor să devină lideri și să se implice în organizarea de activități de tineret și continuarea dialogului cu tinerii și cu comunitatea pentru a asigura susținerea pe termen lung a programelor de tineret.

În același timp, la nivel de comunități locale, conform informațiilor acumulate în timpul focus grupurilor, putem aduce următoarele exemple de servicii de tineret:

Primăria Văsieni, r. Ialoveni promovează activitățile de tineret care cultivă spiritul civic și îi motivează pe tineri să socializeze în comunitate, prin intermediul unor proiecte finanțate de autoritatea locală și dezvoltate de grupurile de tineret. Autoritățile locale nu le trasează direcțiile de activitate, ci tinerii își formează singuri echipele și primăria sprijină acțiunile lor.

Programele sunt evaluate de către tineri și integrate în diferite linii bugetare, prin intermediul resurselor furnizate de primărie, cum ar fi echipamente, mobilier și transport. Continuitatea programelor de tineret este asigurată prin organizarea unor proiecte cu impact mai mare și încurajarea tinerilor să devină lideri și să se implice în organizarea de activități de tineret, iar autoritățile locale sunt deschise la dialog cu tinerii și cu comunitatea pentru a asigura susținerea pe termen lung a programelor de tineret.

Primăria Cărbuna, r. Ialoveni stimulează ca inițiativele de tineret să vină mai degrabă de la tineri înșiși decât de la primar. Autoritățile locale își propun să încurajeze participarea tinerilor la activități sociale în afara spațiului virtual, promovând spiritul civic. Criteriile de selecție pentru programele de tineret sunt determinate de grupurile de tineret înșiși, iar evaluarea se face și de către acestea. Principala sursă de finanțare pentru programele de tineret este bugetul comunității, iar inițiativele specifice sunt integrate în diferite linii bugetare. Implicarea tinerilor în planificarea și evaluarea programelor este crucială, iar autoritățile locale oferă resurse precum echipamente, mobilier și transport. În sfârșit, continuitatea este asigurată prin crearea de proiecte cu impact mai mare și implicarea diverselor părți interesate (inclusiv diaspora).

Sursele de finanțare alocate pentru programele de tineret sunt din surse proprii ale comunității, iar aceste proiecte sunt integrate în bugetul comunității, dar pe linii bugetare diferite. Planificarea activităților se realizează de către Primărie împreună cu grupurile de tineri, care prezintă inițiative specifice primăriei. Administrația locală cofinanțează programele și contribuie la susținerea acestora prin alocarea de echipamente, mobilier fără costuri de închiriere, transport pentru mese rotunde și alte resurse.

În ceea ce privește indicatorii de impact ai programelor propuse de către grupurile de tineri, în cadrul comunităților locale, dar și la nivel raional, includ mărimea grupului țintă al programului, capacitatea grupului de tineri de implementa proiectul, numărul de actori comunitari implicați, capacitatea de a colecta fonduri suplimentare față de cele ale APL și capacitatea de replicare și multiplicare a activităților în anii următori.

Primăriile promovează o abordare orientată spre tineret a activităților sociale, în care tinerii sunt implicați activ în planificarea și evaluarea programelor, iar autoritățile locale asigură resursele necesare pentru a le asigura succesul și continuitatea.

În același timp, reprezentanții APL I și APL II indică că cel mai mare obstacol în sustenabilitatea programelor de tineret, dar și a capacității acestora de multiplicare, ca fiind

20

Acest material este realizat de Asociația obștească „Eco-Răzeni” în cadrul proiectului „Capacitatea organizațiilor locale de tineret din Moldova”, implementat de Consiliul Național al Tineretului din Moldova, în parteneriat cu Consiliul Național al Tineretului din Danemarca, cu suportul financiar al New Democracy Fund.

exodul tinerilor din localitățile rurale spre cele urbane (Ialoveni sau Chișinău), ori peste hotare. Cauzele exodului tinerilor includ, de cele mai multe ori, migrația pentru studii și în căutarea unui loc de muncă bine plătit.

Primăria orașului Ialoveni

Orașul Ialoveni are mai multe surse de finanțare pentru programele de tineret, iar tinerii au o implicare activă în procesul de planificare și evaluare a acestor programe prin intermediul Consiliului Local al Tinerilor. Bugetele aferente programelor de tineret din orașul Ialoveni sunt suplimentate prin donații de la agenții economici, organizații neguvernamentale și donatori. În ceea ce privește implicarea tinerilor în procesul de planificare și evaluare a programelor de tineret, există un Consiliu Local al Tinerilor activ în orașul Ialoveni, căruia primăria îi acoperă o parte din cheltuielile curente de activitate, din bugetul local. Cu toate acestea, nu există un centru de tineret orășenesc.

În privința stabilirii colaborării cu alte instituții sau organizații pentru implementarea programelor de tineret, primăria locală este deschisă să colaboreze cu orice ONG-uri și să furnizeze servicii specifice tineretului. Orice acord este negociabil și orice organizare și inițiativă sunt salutare. De asemenea, biblioteca publică din localitate organizează și mai multe activități destinate tinerilor.

Primăria com. Răzeni dispune de un buget considerabil pe domeniu cultură, sport și tineret (aproximativ 1 milion 580 mii de lei). În cea mai mare parte bugetul este divizat între activitățile sportive și căminul cultural. Pentru inițiativele tinerilor și alte servicii se planifică resurse financiare. Din bugetul disponibil în baza unui demers sunt co-finanțate inițiativele tinerilor de la 20-40 % din suma totală. Careva criterii de selecție nu există, dar consilierii se asigură că proiectul: nu este pentru un grup restrâns de persoane, are un impact pentru comunitate, nu distruge alte obiecte sau imobile, să fie realizabil și fezabil. Alte servicii de tineret care sunt acordate de organizații necomerciale, ca exemplu, A.O. „Eco-Răzeni”, suma contribuției este planificată în prealabil. Reprezentantul APL de nivelul I a recunoscut că comunitățile au nevoie de servicii pentru tineri, inclusiv și pentru tinerii NEET și sunt cointeresați pentru a le finanța.

În concluzie, serviciile de tineret din raionul Ialoveni au la bază strategii și programe care vizează dezvoltarea activismului civic, a educației non-formale, a oportunităților antreprenoriale și de angajare, precum și promovarea unui stil de viață sănătos și prevenirea comportamentelor riscante în rândul tinerilor. Consiliul Raional Ialoveni alocă anual aproximativ 500.000 de lei pentru programele de tineret, iar bugetul este pregătit de un grup reprezentativ care include reprezentanți ai ONG-urilor, centrului de sănătate prietenos tinerilor și tineri din echipa "Fondul pentru Tineri Ialoveni". Procesul de planificare bugetară implică mai mulți actori, inclusiv reprezentanți ai societății civile cu care Consiliul Raional are relații de parteneriat. De asemenea,

21

Aceast material este realizat de Asociația obștească „Eco-Răzeni” în cadrul proiectului „Capacitatea organizațiilor locale de tineret din Moldova”, implementat de Consiliul Național al Tineretului din Moldova, în parteneriat cu Consiliul Național al Tineretului din Danemarca, cu suportul financiar al New Democracy Fund.

planul de activități este direct influențat de tinerii beneficiari ai programului, deoarece se adaptează la solicitările acestora.

Autoritățile locale de nivelul I sprijină activitățile de tineret care cultivă spiritul civic și îi motivează pe tineri să se implice la nivel comunitar, iar sursele de finanțare alocate pentru programele de tineret sunt din surse proprii ale comunității și sunt integrate în bugetul comunității, deși, de multe ori, pe alte linii bugetare decât cheltuieli directe pentru programe de tineret. În același timp, sunt atrase donații de la populația locală, agenții economici, donatori și OSC-uri.

IV. RECOMANDĂRI PRACTICE PENTRU APL I ȘI APL II

Dificultăți și soluții în finanțarea programelor de tineret

La momentul realizării studiului existau multiple inițiative de tineret la nivel raional și la nivel de comunităților din raionul Ialoveni. Totuși, studiul de față este limitat de numărul mic de primării care au participat la sondaj și de lipsa de date statistice clare despre programele de tineret și sursele de finanțare. Autorii nu dispun de date statistice despre situația în fiecare dintre localitățile raionului: nu există o cartografiere precisă a programelor și inițiativelor de tineret, precum nu există nici o cartografiere detaliată a surselor de finanțare în fiecare localitate din raionul Ialoveni a programelor și inițiativelor de tineret. Totuși, în cadrul programelor analizate, există un mare potențial de replicare, printre rezultatele scontate de aceste programe se numără creșterea numărului de tineri activi și informați despre oportunitățile de participare la viața publică, dezvoltarea personală și voluntariat prin desfășurarea rundelor de granturi mici și implicarea structurilor reprezentative ale tinerilor și asociațiilor obștești sau organizațiilor non-guvernamentale în domeniul politicilor de tineret din localitățile raionului Ialoveni în procesul de elaborare, implementare și monitorizare a planurilor locale de acțiuni în domeniul tineretului.

În linii generale și într-un grad diferit la nivel raional și la nivelul fiecărei comunități, următoarele dificultăți în ceea ce privește finanțarea serviciilor în raionul Ialoveni și soluțiile aferente ar putea fi enumerate:

Dificultatea:	Soluția:
Bugetul insuficient pentru finanțarea serviciilor de tineret.	Identificarea altor surse de finanțare, cum ar fi programele de granturi, sponsorizări de la companii locale, parteneriate cu organizații nonguvernamentale sau campanii de strângere de fonduri.
Concurența pentru finanțare din partea altor domenii, cum ar fi infrastructură, educația sau sănătatea.	Dezvoltarea de parteneriate cu sectorul privat pentru a obține fonduri suplimentare și a spori implicarea acestuia în finanțarea programelor de tineret. Promovarea și susținerea diverselor surse de finanțare, inclusiv granturi mici și finanțare participativă, pentru a spori accesibilitatea

	finanțării pentru organizațiile și grupurile de tineret.
Insuficiența resurselor financiare alocate serviciilor de tineret, ceea ce duce la o calitate scăzută a acestora și la o acoperire insuficientă a nevoilor tinerilor.	Creșterea bugetului alocat serviciilor de tineret și redistribuirea resurselor în funcție de nevoile identificate ale tinerilor.
Ineficiența utilizării fondurilor pentru serviciile de tineret.	Îmbunătățirea procesului de monitorizare și evaluare a serviciilor finanțate pentru a asigura că banii sunt cheltuiți în mod eficient și că serviciile sunt livrate în mod corespunzător.
Implicarea redusă a tinerilor în procesul de planificare și dezvoltare a serviciilor de tineret	Crearea unor mecanisme de implicare a tinerilor în procesul decizional, precum consilii de tineret sau consultări publice, pentru a obține feedback și sugestii din partea comunității de tineri.
Evaluarea impactului social al programelor și serviciilor de tineret poate fi dificilă din cauza complexității acestui proces și a nevoii de a utiliza diverse metode de colectare a datelor, inclusiv cercetări calitative și cantitative.	Pentru a aborda această dificultate, este important să se efectueze o planificare atentă și o evaluare riguroasă a metodelor de colectare a datelor. De asemenea, implicarea participanților și a altor părți interesate poate fi utilă în identificarea impactului social al programelor și serviciilor de tineret. Utilizarea unor instrumente de evaluare standardizate poate, de asemenea, să faciliteze procesul de evaluare și să permită compararea între diferite programe și servicii.
Capacitatea și expertiză redusă a organizațiilor de tineret de a concepe proiecte viabile și de a accesa fonduri.	Creșterea capacității și a expertizei organizațiilor de tineret prin oferirea de traininguri și consultanță în vederea elaborării de proiecte viabile și accesarea fondurilor disponibile.
Insuficientă cooperare între diferitele organizații și instituții implicate în finanțarea și furnizarea serviciilor de tineret.	Încurajarea cooperării și colaborării între organizațiile și instituțiile implicate, prin dezvoltarea de parteneriate și crearea de rețele locale de servicii de tineret, astfel încât

	să se poată obține mai multe beneficii și resurse pentru tineri.
Birocrația excesivă în procesul de aplicare și accesare a fondurilor pentru proiecte de tineret.	Crearea unui portal online care să ofere informații actualizate despre sursele de finanțare și criteriile de selecție a proiectelor, precum și un ghid practic pentru depunerea cererilor de finanțare.
Lipsa clară unde finanțările serviciilor de tineret sunt prevăzute în clasificatorul codurilor economice (ECO)	Organizarea unei discuții comune între Ministerul Finanțelor, Ministerul Educației și Cercetării (direcția de tineret) și APL privind clasificatorul codurilor economice și integrarea corectă a serviciilor de tineret

Măsurile de îmbunătățire a mecanismelor existente de finanțare a programelor de tineret:

Există o serie de instrumente de finanțare pe termen scurt și lung pe care autoritățile locale și naționale le pot utiliza pentru a plăti serviciile destinate tinerilor, inclusiv:

1. Bugetul local și național;
2. Fonduri europene destinate dezvoltării regionale sau sociale;
3. Granturi și subvenții oferite de organizații non-guvernamentale sau fundații private;
4. Împrumuturi și credite bancare pentru proiecte de dezvoltare;
5. Parteneriate public-private pentru finanțarea proiectelor comunitare;
6. Taxe locale sau impozite speciale pentru proiecte sociale sau de dezvoltare comunitară.

Pentru a plăti serviciile destinate tinerilor, primăriile, autoritățile naționale și raionale pot utiliza și alte instrumente de finanțare, cum ar fi:

1. Fondurile europene destinate dezvoltării tineretului și incluziunii sociale a tinerilor;
2. Fondurile naționale sau regionale destinate sprijinirii tinerilor în diverse domenii, cum ar fi educația, antreprenoriatul sau sportul;
3. Parteneriate public-privat cu companii locale sau regionale care pot finanța sau sponsoriza proiecte destinate tinerilor;
4. Fonduri de caritate sau donații din partea organizațiilor sau persoanelor fizice care susțin dezvoltarea tinerilor în comunitate.
5. Servicii de voluntariat - Tinerii și membrii comunității pot contribui cu timpul și energia lor prin intermediul serviciilor de voluntariat pentru a ajuta la furnizarea serviciilor de tineret fără a fi necesară plata unor costuri financiare.

6. Parteneriate public-private - Comunitatea locală poate dezvolta parteneriate cu companii și organizații private pentru a finanța serviciile de tineret.

Este important să se identifice și să se utilizeze cele mai potrivite instrumente de finanțare în funcție de nevoile specifice ale comunității și proiectelor destinate tinerilor.

Sugestii pentru a motiva și stimula comunitatea locală și tinerii să plătească pentru serviciile de tineret:

1. Promovarea beneficiilor serviciilor de tineret, cum ar fi îmbunătățirea abilităților sociale și profesionale, creșterea încrederii în sine și crearea de noi oportunități.
2. Organizarea de evenimente și activități de tineret atractive și relevante, care să justifice plățile făcute.
3. Implicarea tinerilor în planificarea și organizarea serviciilor de tineret, pentru a-i face să simtă că fac parte din proces și că au un rol activ în dezvoltarea comunității lor.
4. Crearea unui sistem de recompense și recunoaștere pentru cei care plătesc pentru serviciile de tineret, cum ar fi reduceri la alte servicii sau programe, sau o mențiune specială în cadrul comunității.
5. Elaborarea unui plan de comunicare eficient, care să ofere transparență în ceea ce privește modul în care sunt cheltuite fondurile pentru serviciile de tineret și care să demonstreze că acestea sunt utilizate în mod responsabil și eficient.

Primăriile, autoritățile naționale și raionale pot fi motivate și stimulate să plătească serviciile destinate tinerilor prin:

1. Comunicarea eficientă și transparentă a beneficiilor serviciilor destinate tinerilor și a nevoii de finanțare.
2. Prezentarea de studii și cercetări care arată impactul pozitiv al investițiilor în serviciile de tineret.
3. Dezvoltarea de parteneriate cu instituții și organizații care susțin și promovează investițiile în tineret.
4. Implementarea unui sistem de monitorizare și evaluare a serviciilor de tineret, care să arate eficiența și impactul acestora.
5. Oferta de beneficii și recunoașterea eforturilor primăriilor, autorităților naționale și raionale care susțin finanțarea serviciilor de tineret.
6. Comunicarea cu cetățenii și organizațiile locale pentru a înțelege mai bine nevoile comunității și pentru a dezvolta servicii relevante și eficiente.
7. Participarea primăriilor, autorităților naționale și raionale la conferințe și evenimente de tineret pentru a înțelege mai bine nevoile și a identifica oportunități de finanțare.

8. Dezvoltarea de proiecte și inițiative care să vină în sprijinul nevoilor comunității și să ofere soluții viabile și eficiente pentru finanțarea serviciilor destinate tinerilor.

Primăriile, autoritățile naționale și raionale pot efectua următoarele tipuri de studii și cercetări care să arate impactul pozitiv al investițiilor în serviciile de tineret:

1. Studii care să evidențieze raportul cost - beneficiu al investițiilor în serviciile de tineret.
2. Cercetări care să identifice nevoile și problemele tinerilor din comunitate, și să arate cum serviciile de tineret pot ajuta la rezolvarea acestora.
3. Studii care să analizeze efectele investițiilor în serviciile de tineret asupra dezvoltării economice și sociale a comunității locale.
4. Cercetări comparative care să arate cum investițiile în serviciile de tineret pot fi mai eficiente decât alte investiții în domenii precum sănătatea, educația sau infrastructură.
5. Studii de caz care să prezinte exemple concrete de impact pozitiv al investițiilor în serviciile de tineret, cu rezultate măsurabile și cu efecte de lungă durată.

Sistemul de monitorizare și evaluare a serviciilor de tineret ar putea include următoarele componente:

1. Indicatori de performanță: definirea unui set de indicatori relevanți pentru serviciile de tineret, care să permită evaluarea performanței acestora în raport cu obiectivele stabilite.
2. Colectarea datelor: dezvoltarea unui sistem de colectare a datelor care să permită urmărirea evoluției serviciilor de tineret și evaluarea performanței acestora.
3. Analiza datelor: analiza datelor colectate pentru a evalua performanța serviciilor de tineret și identifica tendințe.
4. Raportarea rezultatelor: prezentarea periodică a rezultatelor obținute în cadrul sistemului de monitorizare și evaluare, pentru a permite primăriilor, autorităților naționale și raionale să ia decizii informate în ceea ce privește investițiile în servicii de tineret.
5. Utilizarea rezultatelor: utilizarea rezultatelor obținute prin sistemul de monitorizare și evaluare pentru îmbunătățirea continuă a serviciilor de tineret și pentru a justifica investițiile în acestea.

Indicatorii de performanță sunt măsurile cantitative și calitative utilizate pentru a evalua progresele și realizările unei organizații, a unei activități sau a unui proiect/program. Acești indicatori permit evaluarea și compararea între obiectivele stabilite și rezultatele obținute, precum și monitorizarea progreselor și identificarea punctelor slabe. Indicatorii de performanță pot fi utilizați pentru a îmbunătăți eficiența și eficacitatea unei activități sau organizații prin identificarea ariilor care necesită îmbunătățire.

Iată câțiva indicatori de performanță care pot fi utilizați în cadrul unui sistem de monitorizare și evaluare a serviciilor de tineret pentru autoritățile locale și naționale:

1. Gradul de participare a tinerilor în activitățile de tineret.
2. Numărul de tineri care și-au dezvoltat abilități și competențe noi prin intermediul serviciilor de tineret.
3. Gradul de satisfacție a tinerilor utilizatori ai serviciilor de tineret.
4. Numărul de proiecte și activități de tineret dezvoltate și implementate.
5. Gradul de implicare a tinerilor în procesele decizionale la nivel local și național.
6. Impactul serviciilor de tineret asupra reducerii comportamentelor negative, cum ar fi consumul de droguri și alcool, abandonul școlar, absenteismul și violența.
7. Gradul de accesibilitate a serviciilor de tineret în comunitatea locală.
8. Gradul de implicare a comunității locale în dezvoltarea și implementarea serviciilor.

Pentru a cerceta nevoile tinerilor din raionul Ialoveni, APL poate utiliza o varietate de mecanisme și instrumente de cercetare, cum ar fi:

1. Chestionare structurate: APL poate utiliza chestionare structurate pentru a colecta date cantitative despre nevoile tinerilor. Acestea pot fi distribuite prin intermediul școlilor sau altor organizații partenere din comunitatea locală și pot conține întrebări despre preferințele tinerilor în ceea ce privește activitățile de tineret, necesitățile de orientare profesională, implicarea în procesul decizional local și alte aspecte relevante.
2. Interviuri semistructurate: APL poate utiliza interviuri semistructurate pentru a obține informații mai detaliate și mai calitative despre nevoile tinerilor. Acestea pot fi realizate cu tinerii înșiși, cu părinții acestora, cu profesorii sau cu alți membri relevanți ai comunității.
3. Focus grupuri: APL poate organiza focus grupuri cu tinerii pentru a discuta despre nevoile și preferințele lor în ceea ce privește activitățile de tineret și pentru a identifica oportunități de îmbunătățire a programelor existente.
4. Studii de caz: APL poate utiliza studii de caz pentru a înțelege mai bine experiențele tinerilor și pentru a identifica nevoi și probleme specifice cu care aceștia se confruntă.

În plus, APL poate utiliza aceste mecanisme și instrumente la intervale regulate, cum ar fi anual, la fiecare 3 ani sau la fiecare 5 ani, pentru a evalua schimbările în nevoile și preferințele tinerilor și pentru a se asigura că programele de tineret sunt adaptate în consecință. De asemenea, APL poate colabora cu organizațiile de tineret și cu alte organizații partenere din comunitate pentru a dezvolta strategii de cercetare și pentru a maximiza accesul la resurse și expertiză.

Întrebări pe care APL o poate folosi în chestionare structurate, interviuri semistructurate și focus grup-uri pentru a cerceta nevoile tinerilor din raionul Ialoveni:

Chestionare structurate:

1. Ce vârstă aveți?
2. Care este sexul dumneavoastră?
3. Unde locuiți în raionul Ialoveni?
4. Care este nivelul dumneavoastră de educație?
5. Care sunt preocupările și interesele dumneavoastră cele mai importante în acest moment?
6. La ce activități de tineret ați participat în ultimul an?
7. La ce activități de tineret ați dori să participați în viitor?
8. Care sunt cele mai mari provocări pe care le întâmpinați ca tânăr(ă) în raionul Ialoveni?
9. Ce măsuri ar trebui să ia APL pentru a îmbunătăți situația tinerilor din raionul Ialoveni?
10. Cum puteți fi implicați mai activ în procesul decizional al APL?

Interviuri semistructurate:

1. Care sunt principalele probleme cu care vă confrunțați ca tânăr(ă) în raionul Ialoveni?
2. Ce activități de tineret sunt cele mai populare în acest moment în raionul Ialoveni?
3. Ce alte activități de tineret v-ați dori să fie organizate în raionul Ialoveni?
4. Ce așteptări aveți de la APL în ceea ce privește sprijinul pentru dezvoltarea programelor de tineret?
5. Care sunt principalele avantaje ale participării la programele de tineret?
6. Cum putem crește gradul de implicare al tinerilor în comunitatea locală?
7. Cum putem îmbunătăți accesul tinerilor la servicii de calitate în raionul Ialoveni?
8. Cum putem dezvolta abilitățile de lideri și spiritul de echipă în rândul tinerilor?
9. Cum putem sprijini tinerii să își dezvolte cariera și să obțină un loc de muncă bun?
10. Cum putem crea un mediu mai sigur și mai inclusiv pentru tineri în raionul Ialoveni?

Focus grupuri:

1. Ce așteptări aveți de la programul de tineret organizat de APL?
2. Ce activități de tineret ar trebui să fie prioritare pentru APL?
3. Care sunt cele mai mari probleme cu care vă confrunțați ca tânăr(ă) în raionul Ialoveni?
4. Cum putem îmbunătăți accesul tinerilor la programele de tineret?
5. Ce ar trebui să conțină un program de tineret eficient?
6. Cum putem crește nivelul de participare al tinerilor în procesul decizional al APL?
7. Cum putem îmbunătăți comunicarea dintre APL și tineri?
8. Ce ar trebui să facem pentru a crea un mediu mai sigur și mai inclusiv pentru tineri în raionul Ialoveni?
9. Cum putem dezvolta abilitățile de lideri și spiritul de echipă în rândul tinerilor?
10. Cum putem sprijini tinerii să își dezvolte cariera și să obțină un loc de muncă bun?

Cele mai bune canale de comunicare dintre APL și tineri pot fi:

1. Social media (rețelele de socializare: Facebook, YouTube, WhatsApp, Instagram, TikTok, etc.) - acestea sunt cele mai populare canale de comunicare utilizate de către tineri și oferă posibilitatea de a transmite mesaje rapide și de a ajunge la un număr mare de oameni.
2. Email (poșta electronică) - este o modalitate formală de comunicare care poate fi folosită pentru a transmite mesaje importante sau documente.
3. SMS - aceasta este o modalitate rapidă și eficientă de a trimite mesaje scurte și importante.
4. Evenimente comunitare - organizarea de evenimente comunitare, cum ar fi concerte, festivaluri sau conferințe, poate fi o modalitate eficientă de a comunica cu tinerii și de a cunoaște nevoile lor.
5. Pagina web a APL - acesta poate fi o modalitate eficientă de a furniza informații și resurse tinerilor.
6. Aplicații mobile - dezvoltarea de aplicații mobile poate fi o modalitate eficientă de a ajunge la tineri și de a furniza informații importante.
7. Pliante și afișe - acestea pot fi utilizate pentru a informa tinerii despre serviciile sau proiectele disponibile în comunitatea lor.
8. Grupuri de discuții - crearea de grupuri de discuții online sau offline poate fi o modalitate eficientă de a discuta cu tinerii și de a înțelege mai bine nevoile lor.
9. Mass-media - utilizarea mass-media locale, cum ar fi radioul sau televiziunea, inclusiv versiunile online ale acestora, poate fi o modalitate eficientă de a ajunge la un număr mare de tineri.
10. Platforme de feedback (chestionar, sondaj) online - folosirea platformelor de feedback online poate fi o modalitate eficientă de a obține opinii și sugestii din partea tinerilor.

V. CONCLUZII

Sumarul principalelor constatări ale studiului

În urma cercetării privind oportunitățile și mecanismele de evaluare, planificare și contractare de către APL a serviciilor pentru tineret necesare localităților din raionul Ialoveni, s-au identificat o serie de concluzii și soluții pentru dezvoltarea programelor de tineret și finanțarea acestora de către APL:

1. Orientare profesională: Este necesară dezvoltarea de programe care să ajute tinerii să-și descopere interesele și aptitudinile, să înțeleagă opțiunile de carieră disponibile și să-și dezvolte abilitățile necesare pentru a-și atinge obiectivele profesionale. Pentru a realiza acest lucru, se recomandă implicarea specialiștilor în orientare profesională (consilier vocațional, pedagog social, psiholog, etc.), care să ofere consiliere și sprijin tinerilor în procesul de planificare a carierei lor. Finanțarea acestor programe ar putea fi asigurată prin intermediul bugetului APL, prin acordarea de granturi sau prin parteneriate cu organizații neguvernamentale sau companii.
2. Activități de voluntariat: Este important ca tinerii să aibă ocazia să participe la activități de voluntariat și să se implice în comunitatea lor locală. Aceste activități pot ajuta tinerii să-și dezvolte abilitățile sociale și de lider, să cunoască oameni noi și să-și dezvolte empatia și înțelegerea față de nevoile celorlalți. Pentru a sprijini acest tip de programe, se pot aloca fonduri din bugetul APL, se pot identifica parteneri din sectorul neguvernamental sau din mediul de afaceri și se pot organiza programe de voluntariat în parteneriat cu aceștia.
3. Participare la procesul decizional în cadrul propriei localități și/sau raion: Este important ca tinerii să fie implicați în procesul decizional la nivel local și să-și poată exprima opiniile și sugestiile în ceea ce privește dezvoltarea comunității lor. Se poate încuraja participarea tinerilor prin organizarea de sesiuni de consultare, dezbateri publice și alte evenimente similare. Pentru a susține astfel de programe, se pot aloca fonduri din bugetul APL sau se pot identifica surse de finanțare externe, precum granturi sau parteneriate cu organizații neguvernamentale.
4. Finanțarea programelor de tineret: Pentru a se asigura că programele de tineret sunt finanțate adecvat, este important ca APL să aloce resurse financiare suficiente pentru acest scop. Bugetul APL ar trebui să includă o sumă dedicată dezvoltării și finanțării programelor de tineret, iar cheltuielile ar trebui să fie transparente și să fie supuse unui proces riguros de monitorizare și evaluare.

Concluzii generale

Studiul de cercetare privind oportunitățile și mecanismele de evaluare, planificare și contractare de către APL a serviciilor pentru tineret necesare localităților din raionul Ialoveni, a relevat importanța investițiilor în tineret pentru dezvoltarea durabilă a localităților și a societății în ansamblu.

Pentru a asigura succesul programelor de tineret, este esențial să se identifice și să se înțeleagă nevoile și aspirațiile tinerilor din comunitate, precum și să se dezvolte programe adecvate și eficiente pentru a răspunde acestora. În plus, este important să se asigure o finanțare adecvată și sustenabilă a programelor de tineret și să se monitorizeze și să se evalueze în mod regulat impactul acestora pentru a asigura eficiența și relevanța lor continuă.

Prin implicarea activă a tinerilor și a comunității locale în procesul de creare și implementare a programelor de tineret, se poate asigura o abordare cuprinzătoare și colaborativă pentru dezvoltarea și promovarea tinerilor din comunitate.

ANEXE

Interviuri și chestionare utilizate în studiu

Întrebările pentru ședințele individuale

1. Ce așteptări aveți de la programele de tineret finanțate de APL?
2. Cum ați planificat sau planificați să alocați fonduri pentru programele de tineret în viitor?
3. Cum monitorizați și evaluați programele de tineret finanțate de APL?
4. Care sunt criteriile de selecție pe care le folosiți pentru a alege programele de tineret care primesc finanțare de la APL?
5. Există vreun criteriu specific pe care îl căutați în programele de tineret care solicită finanțare de la APL?
6. Ce măsuri de sprijin oferiți pentru organizarea și implementarea programelor de tineret?
7. Cum abordați nevoile specifice ale diferitelor grupuri de tineri în procesul de finanțare și planificare a programelor de tineret?
8. Ce impact a avut finanțarea programelor de tineret asupra comunității?
9. Există vreo provocare specifică în ceea ce privește finanțarea și planificarea programelor de tineret în raionul Ialoveni?
10. Aveți sugestii pentru îmbunătățirea procesului de finanțare și planificare a programelor de tineret în raionul Ialoveni?

Chestionar pentru administrația publică/Ghid pentru focus grup online

1. Care sunt principalele așteptări ale autorității locale în ceea ce privește finanțarea programelor de tineret?
2. Ce criterii de selecție a programelor de tineret urmărește APL de nivelul I ?
3. Cum se realizează evaluarea programelor de tineret finanțate de APL și ce criterii de evaluare se folosesc?
4. Care sunt principalele obstacole întâlnite în procesul de planificare și implementare a programelor de tineret?
5. Cum se asigură APL că programele finanțate se adresează nevoilor specifice ale tinerilor din comunitate?
6. Care sunt principalele surse de finanțare ale programelor de tineret și cum se stabilesc bugetele aferente?
7. Care este implicarea tinerilor în procesul de planificare și evaluare a programelor de tineret?
8. Ce măsuri se iau pentru a asigura continuitatea programelor de tineret finanțate de APL?

33

Acest material este realizat de Asociația obștească „Eco-Răzeni” în cadrul proiectului „Capacitatea organizațiilor locale de tineret din Moldova”, implementat de Consiliul Național al Tineretului din Moldova, în parteneriat cu Consiliul Național al Tineretului din Danemarca, cu suportul financiar al New Democracy Fund.

9. Cum se stabilește colaborarea cu alte instituții sau organizații pentru implementarea programelor de tineret?
10. Ce ar fi nevoie pentru a îmbunătăți procesul de planificare, implementare și evaluare a programelor de tineret finanțate de APL?

BIBLIOGRAFIE

Acte normative

1. Legea cu privire la tineret, nr. 215 din 29.07.2016;
2. Legea privind administrația publică locală, nr. 436 din 28.12.2006;
3. Hotărârea Guvernului Republicii Moldova nr. 1213 din 27.12.2010, privind aprobarea unor măsuri de susținere a activităților pentru tineret;
4. Hotărârea Guvernului Republicii Moldova nr. 1006 din 10.12.2014 cu privire la aprobarea Strategiei naționale de dezvoltare a sectorului de tineret 2020 și a Planului de acțiuni privind implementarea acesteia.
5. Raport de evaluare ex-post de impact a Legii nr. 215/2016 cu privire la tineret, <https://www.parlament.md/LinkClick.aspx?fileticket=mCsEEBbh%2FjE%3D&tabid=104&language=ro-RO>
6. Legea privind achizițiile publice, nr. 131 din 03.07.2015 https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=136277&lang=ro#
7. Legea cu privire la parteneriatul public–privat, nr. 179 din 10.07.2008, https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=106753&lang=ro

Documente de politici locale

1. Strategia de Dezvoltare Integrată a Raionului Ialoveni 2014 – 2020, 2021 - 2027.
2. Decizia Consiliului Raional Ialoveni nr. 7/17 din 24 decembrie 2020 „Cu privire la aprobarea Planului de acțiuni pentru dezvoltarea politicilor de tineret ale raionul Ialoveni pentru anul 2021”;
3. Decizia Consiliului Raional Ialoveni nr. 6/7 din 03 decembrie 2020 „Cu privire la aprobarea Acordului de parteneriat între Consiliul Raional Ialoveni și Asociația Obștească „Eco-Răzeni” privind implementarea Programului raional „Fondul pentru Tineri Ialoveni” în perioada 2021 - 2023;
4. Decizia Consiliului Raional Ialoveni nr. 1/3 din 05 februarie 2021 „Cu privire la aprobarea Acordului de parteneriat între Consiliul Raional Ialoveni și Asociația Obștească „Eco-Răzeni” privind implementarea Programului raional „Fondul de susținere a antreprenoriatului pentru tineri Ialoveni” în perioada 2021 – 2022;
5. Decizia Consiliului Raional Ialoveni nr. 6/2 din 11 noiembrie 2021 „Cu privire la aprobarea Programului de dezvoltare a politicilor de tineret ale raionului Ialoveni pentru anii 2022 – 2026”.

Studii și rapoarte tematice

6. *Studiu privind situația și analiza necesităților tinerilor NEET din localitățile raionului Ialoveni*, Sîrbu O., Miron O., A.O. Eco-Răzeni, Ialoveni, aprilie 2022;
7. *Finanțarea directă a organizațiilor societății civile de către stat în Republica Moldova*, Liliana Palihovici, Chișinău, 2018;
8. *Analiza mecanismelor de finanțare directă de la bugetul de stat pentru organizații neguvernamentale în România*, Fundația pentru Dezvoltarea Societății Civile - FDSC, 2007;
9. *Capacitățile instituționale ale Centrelor de tineret din Republica Moldova: raport de evaluare inițială*, Fondul ONU pentru Populație (UNFPA), 2018;
10. *Dezvoltarea sectorului asociativ de tineret în regiunile Republicii Moldova: realități și perspective*, IDIS „Viitorul”, Chișinău, 2019;
11. *Comparative approaches to public funding for CSOs*, ECNL, 2021, <https://ecnl.org/sites/default/files/2023-02/Comparative%20approaches%20to%20public%20funding%20for%20CSOs.pdf>